

N:o 5

ORTODOKSIA

*Ἐποτύπωσιν ἔχε υἱαινόντων λόγων
ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει
καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.*

2 Tim. 1: 13.

Julkaisija:

Nuorten Ortodoksisten Pappien Liitto

ORTODOKSIA

Julkaisija: NUORTEN ORTODOKSISTEN PAPPIEN LIITTO

N:o 5	Toimituskunta: <i>A. Ryttyläinen, J. Suhola, P. Saarikoski</i> (päätoimittaja)	1939 Elokuu
-------	--	----------------

VENÄJÄ JA GEORGIAN KIRKKO.

Tässä julkaisemamme asiakirjan, Georgian katolikkosen Leonidin kirjeen Moskovan patriarkalle Tihonille, on lähettänyt herra *Basilus Sadathieraschwili* Roomasta. Asiakirjaa, joka on julkaistu 40 kappaleen painoksesta venäjänkielisenä, ei ole saatavana alkuperäisenä. Se on tullut saksankielisenä, jonka on suomentanut pastori *Paavo Saarikoski*.

Lähetyskirjeen olemme tahtoneet suattaa suomenkieliseen asuun erikoisesti kolmesta syystä. Ensimmäkin kirkkohistoriallisena asiakirjana se ansaitsee huomiota yleensä. Toiseksi Georgian ortodoksisella kirkolla Venäjän pyhän synodin hallinnon alaisena on ollut elettyinä samoja vaiheita, on ollut samoja kokemuksia kuin meidänkin ortodoksisella kirkollamme, ja siksi on luonnollista, että tämän kirkon itsenäistymispyrkimys aivan erikoisesti kiinnostaa meitä. Kolmanneksi asiakirjassa ilmenee huomattavan georgialaisen kirkon johtajan käsitys Pyhän synodin ja koko Venäjän kirkon kannasta venäläisen vallan harjoittamasta venäläistyttämistyöstä, joka meilläkin on esiintynyt katkerana kysymyksenä. Luultavasti tätä käsitystä ei jätetä huomioonottamatta meilläkin arvosteltaessa kirkon suhtautumista venäläistyttämistyöhön.

Vähäisenä esitietona tulkoon mainituksi, että Georgian eli Iberian kirkko, joka on syntynyt jo 4. vuosisadalla, on elänyt aina 19. vuosisadan alkuun asti itsenäistä elämää. Vasta tällöin, tarkemmin sanottuna v. 1811, se joutui Venäjän pyhän synodin hallinnon alaiseksi. Tämä yhteys Venäjän kirkon kanssa oli sille iea, josta hyvän kuvauksen antaa meille esillä oleva asiakirja.

Nöyrin Leonid, Jumalan armosta koko Georgian katolikos-patriarkka, korkeasti kunnioitetulle herralle, rakkaalle veljelle

ja kanssapalvelijalle Kristuksessa, pyhimmälle Tiuhonille, Moskovan ja koko Venäjän patriarkalle.

Georgian kirkko tunsu suurta iloa kuullessaan Teidän valitsemisesta Venäjän kirkon johtoon ja kanonisen järjestyksen palauttamisesta kirkossanne.

Mutta saatuamme Teidän lähetykskirjeenne 29. päiväältä joulukuuta 1917, N:o 3, meidän suuri ilomme muuttui syväksi suruksi, sillä me emme löytäneet siitä »rauhan ja lähimmäisrakkauden sanaa», jonka Te asetatte tunnusmerkiksi kirjeellenne, vaan ainoastaan soimauksia Georgian piispoja vastaan, »jotka — Te sanotte — ovat katkaisseet kaikki kanoniset suhteet Venäjän kirkkoon puristaakseen väkisin väliaikaiselta hallitukselta Georgian kirkkoa koskevan kirkkojärjestyksen 27. päiväältä maaliskuuta 1917, ja rikkoneet siten uskon ja lähimmäisrakkauden yhteyden Venäjän kirkon kanssa sekä kanonien vastaisesti tehneet lopun kaikista suhteista siihen».¹⁾

Teidän Pyhyyttenne vakuuttaa seuraavaa: 1) Samaa uskontoa tunnustava Georgia on ollut liitettynä Venäjän kirkolliseen valtaan jo yli sadan vuoden, ja liittymisestään saakka Georgian korkein kirkollinen valta on ilman erimielisyyksiä kuulunut Venäjän pyhälle synodille. 2) Tällainen olotila ei ole aiheuttanut yhteen vuosituhanteen minkäänlaisia vastaväitteitä. 3) Vuonna 1906 Pyhä synodi alisti kysymyksen Georgian kirkon itsenäisyydestä, joka edellisenä vuonna oli tahdottu palauttaa, tutkittavaksi Venäjän kirkon kokoontuvalle kirkolliskokoukselle. Tämän oikeuston edessä meidän piti silloin esittää toivomuksemme ja kirkollinen pyrkimyksenne ja odottaa sen eroamista.

Katsoen siihen, ettei Teidän Pyhyyttenne näytä olevan kylliksi tietoinen tästä tosiasiaan tilasta, näin velvollisuudekseni tehdä Teidän Armollenne Iberian kirkkoa koskevan puhtaasti historiallisen totuuden esityksen.

¹⁾ Venäjän väliaikainen hallitus tunnusti 27. päivänä maaliskuuta 1917 Georgian kirkon autokefaliseksi. Tämä autokefalia oli luonteeltaan kansallinen eikä territoriaalinen, käsittäen ainoastaan georgialaiseen kansallisuuteen kuuluvat. Suomentajan huomautus.

I.

Samaa uskontoa tunnustava Georgia — vakuuttaa Teidän Pyhyytenne — liittyi Venäjään yhden ja yhteisen kirkollisen vallan alaiseksi, ja sitäpaitsi kirkollinen yliherruus »on riidattomasti kuulunut Venäjän pyhimmälle synodille».

Kuten Teidän Pyhyytenne tietää, vainoa kärsivä Georgia on liittynyt samaa uskontoa tunnustavaan Venäjään »yhden ja yhteisen poliittisen vallan alaiseksi», mutta se ei ole millään tavalla eikä minkään positiivisen teon kautta tuonut ilmi haluaan liittyä siihen myöskin kirkollisesti. Sellainen ajatus on ehkä sukeltautunut esiin jollakin valtion virkamiehellä, mutta kirkon laillinen esivalta on lujasti päättänyt säilyttää kirkollisen riippumattomuuden tietynä sivistyksellisenä elinehtona. Itse Venäjän pyhä synodi alussa ei osoittanut minkäänlaista aietta sekaantua Georgian kirkollisiin asioihin. Tämä ajatus on lähtöisin yksinomaan »maallisista virkamiehistä», jotka esiintyivät hänen keisarillisen majesteettinsa nimen suojassa. Katsokaamme asiaa perusteellisesti, kuulkaamme historian — tapahtumain luotettavan kuvastimen — ääntä. Sen jälkeen, kun Pyhän synodin yliprokuraattori, prinssi Galitsin oli saanut Georgian kenraalikuvernööriltä, kenraali Tormasoffilta tiedonannon Georgian kirkon vallasta, käytti hän (prinssi Galitsin) hyväkseen tätä asiapaperia. Saamansa tiedonannon kanssa hän meni keisarin luo ja sitten 28. päivänä syyskuuta 1810 hän kirjoitti Tormasoffille: »Siihen nähden, ettei Pyhällä synodilla ole minkäänlaista vaikutusvaltaa Georgian papistoon, josta sillä yleensä on huonot tiedot, ja voidakseen parhaiten kumota sitä koskevat päätökset, keisari on antanut Teidän Eksellessinne tehtäväksi asettua yhteyteen entisen Ahtalan piispan Barlaamin kanssa, joka on Eristavin ruhtinaallista sukua ja oleskelee toistaiseksi Georgiassa, ja sitten, huomioonottaen paikalliset olosuhteet, ilmoittaa, minkälaisin edellytyksin ja minkälaiselle perustalle Teidän mielestänne olisi järjestettävä Georgian papiston hallinto, jotta se saataisiin riippuvaksi Pyhästä synodista» (Akty ssobranij archeograf. Kommissiju, t. IV, p. 157, 158, 161).

Kenraali Tormasoff, joka riippumatta prinssi Galitsinista oli alkanut sekaantua Georgian kirkon asioihin (6. 6. 1809 alkaen) ja joka 3. 11. 1810 oli lähettänyt katolikos Antonius II:n Venäjälle, lähetti 18. 2. 1811 prinssi Galitsinille Georgian kirkon hallintoa koskevan luonnoksen (N:o 28), jonka yhteisymmärryksessä keskenään olivat laatineet hän (Tormasoff) ja lyhytnäköinen ja kunnianhimoinen arkkipiispa Barlaam. Tämän luonnoksen mukaan Georgian kirkon etunenään oli asetettava Nzchethan ja Karthlin arkkipiispa, joka Georgian papiston päämiehen ominaisuudessa oli kantava arvonimeä: »Mzchethan ja Karthlin metropoliitta ja Pyhän synodin eksarkki Georgiassa». Hän oli oleva Pyhän synodin tuomiovalan alainen, ja hänen oli annettava Pyhälle synodille tietoja tärkeimpiä kysymyksiä ja asioita ratkaistaessa ja tehtävä tili kaikista niistä asioista, jotka Pyhä synodi oli hänelle jättävä. Huhtikuussa v. 1811 keisari Aleksanteri I käski Pyhän synodin tarkastaa tämän luonnoksen. Pyhä synodi, jonka tämä käsky niin sanoen »pakoitti sekaantumaan Georgian kirkon asioihin» (T. J. Butkewitsch: Über die Frage die Autokephalie der georgischen Kirche), laati selityksen Georgian kirkon täydellisestä alistamisesta ja lähetti sen 21. 6. 1811 keisarille, joka palautti sen takaisin Pyhälle synodille seuraavine omakätisesti allekirjoitettuine päätöksineen: »Niin on oleva».

Tällaista Georgian kirkon itsenäisyyden tukahduttamista ei voida millään muotoa pitää »vapaaehtoisena liittona ortodoksisen Venäjän kanssa», vaan se on pikemminkin »maallisen hallitsijan» edustajan toimenpide. Sen lisäksi Teidän pyhyttenne sangen hyvin tietää, että pyhät kanonit ankarasti tuomitsevat maallisen hallitsijan sekaantumisen kirkollisiin asioihin. Ne sallivat tällaisen sekaantumisen ainoastaan siellä, missä keisarivalta »uuden valtakunnan perustamisen» kautta tahtoo supistaa »todellisen metropoliitan» valtaa, ja tämäkin sellaisin edellytyksin, ettei se uletu vanhaan metropoliin. Tämä salliminen on selitettävissä yksinomaan sillä, että kirkkoisilla, jotka ovat säätäneet nämä kanonit, ei ollut mitään mahdollisuutta nousta keisarivaltaa vastaan.

Pyhä synodi, »ikäänkuin se olisi pelännyt kosketusta Georgian kirkon kanssa», suhtautui siihen erään Venäjän kirkon historioitsijan mielestä käsittämättömällä pidättyväisyydellä (Butkewitsch, op. cit. p. 16, 19). Ja vaikka se tästä yhteydestä ei odottanut mitään muuta kuin »ikävyyttä», ei se lausunut ainoatakaan sanaa sivilivirkamiehen — kenraali Tormasoffin — sekaantumista vastaan Georgian kirkon asemaan. Päinvastoin Pyhä synodi käytti tätä tilaisuutta hyväkseen ja ulotti piispallisen vallan Georgian kirkkoon, loukaten siten seuraavia kanoneja:

- I. »Ei kukaan piispa saa mennä toisesta hiippakunnasta toiseen, ei kukaan — olkoonpa hän kuka tahansa — saa vihkä toisen hiippakunnan kirkossa kirkolliseen virkaan eikä (siinä tarkoituksessa) asettaa virkaan sen hiippakunnan alueella, jonne hänellä on ollut aikomus tunkeutua, olkoonpa, että metropoliitan ja piispansa suoranaisen kirjeen kautta häntä on pyydetty. Jos joku kutsumatta vastoin kaikkia sääntöjä ryhtyy toimittamaan vihkimisiä ja johtamaan kirkollisia asioita, jotka eivät ole riippuvaisia hänestä, niin kaikki, mitä hän on tehnyt, on julistettava mitättömäksi, ja hänen on kärsittävä ansaittu rangaistus tästä epäjärjestyksestä ja mielettömästä yrityksestä, nimittäin, pyhän kirkolliskokouksen on hänet erotettava virastaan.
- II. Toisen seudun piispat eivät saa ulottaa valtaansa kirkoihin, jotka ovat hänen piirinsä rajojen ulkopuolella, eivätkä siten saa aiheuttaa epäjärjestyksiä kirkoissa. Piispat eivät saa — vaikka heitä olisi pyydettykin — lähteä pois hiippakunnistaan toimittamaan vihkimistoimituksia tai ottaakseen vastaan muita kirkollisia pappeusvirkoja. Kun hiippakuntien sulteen otetaan huomioon ylempänä mainitut ohjeet, on itsestään selvää, että jokainen hiippakunnan hallinto — sopusoimussa Nikean kirkolliskokouksen säännön kanssa — hoitaa oman hiippakuntansa asiat. Yleensä kaikissa hiippakunnissa noudatettakoon määräystä, ettei kenelläkään jumalaapelkääväisellä piispalla

ole oikeutta ottaa laittomasti haltuunsa toista hiippakuntaa, jota aikaisemmin tai alunperin ei ole asetettu hänen edeltäjäinsä tuomiovallan alaisuuteen. Jos joku tällä tavalla laittomasti ottaa jonkun hiippakunnan tai väkivaltaisesti sen valtaa, on hänen se luovutettava takaisin, etteivät siten kirkkoisain määräykset tulisi loukatuiksi, ettei uskoninnoituksen verukkeella maallinen pöyhkeily saisi jalansijaa ja ettei se vapaus, jonka meidän Herramme Jeesus Kristus, meidän Pelastajamme, on lunastanut verellään, vähitellen ja huomaamatta katoaisi. Pyhä ja ekumeeninen kirkolliskokous on siis säädetty valvomaan, että jokainen hiippakunta säilyttäisi kokonaisuudessaan ja ilman minkäänlaista estettä, vanhan tavan mukaan, ne oikeudet, jotka sillä alunperin ovat olleet. Jos joku muu sääntö on ristiriidassa juuri mainittujen sääntöjen kanssa, julistakoon pyhä ja ekumeeninen kirkolliskokous sen mitättömäksi.»

Pyhät säännöt, jotka me olemme ylempänä esiintuoneet, Pyhä synodi koetti siis, ylenkatsoen ja pukien ne »korkeimman käskyn» pakkopaitaan, käsittää »aiivan moitteettomalla tavalla», siten, että 10. päivänä kesäkuuta 1811 keisari Aleksanteri Pavlovitsch, myöntyen Georgian katolikoksen Antoniuksen pyyntöön, osoitti hänelle suurta armoa vapauttaessaan hänet kirkollisten asiain hoidosta, että Georgian kirkko, sen papiston kokouksen milloinkaan tekemättä siitä päätöstä, järjestettiin yleisvenäläisen synodin alaiseksi ja että tämän kirkon etunenään asetettiin Mzchethan ja Karthlin metropoliitta, kunnianhimoinen Barlaam, joka sai arvonimekseen »Pyhän synodin jäsen ja eksarkki Georgiassa».

Tällä tavalla, Armollinen Herra, tuli täytäntöönpannuksi Georgian kirkon yhdistäminen Venäjään »yhden ja yhteisen kirkollisen vallan alaiseksi», ja Teidän Pyhyyttenne pitää tällaista yhdistämistä kanonisena ja »totuuden sanaan ja lähimmäisrakkauten soveltavana».

II.

Teidän Pyhyyttenne edelleen väittää seuraavaa: »Georgian liittyminen Venäjään yhden ja yhteisen kirkollisen vallan alaiseksi ei ole herättänyt koko vuosisadan aikana mitään vastustusta. Päinvastoin Pyhällä synodilla on hallussaan kokonainen sarja asiakirjoja, jotka ovat peräisin itse Georgian kansalta, ja nämä todisteet puhuvat hyvistä tuloksista, joita Pyhä synodi on saanut aikaan hallinnollaan Kaukasian hiippakunnassa. Itse Georgian papiston todistuksen mukaan, jonka esittää meille Georgian katolikos, korkeasti kunnioitettu Kyrios, kirjassaan »Historiallinen yleiskatsaus Georgian kirkkoon 19. vuosisadalla», muodostui Georgian liittyminen Venäjään kirkollisen elämän kukoistuksen lähteeksi perikaatoon tuomitulle Georgialle.

Kunnioitettava Herra! Ainoastaan henki, joka ei lähde Jumalasta, on voinut johtaa mieleenne sen, että kokonaiseen vuosisataan tämä liitto ei ole aiheuttanut mitään vastustusta. Onko kokonaan voinut häipyä Teidän tiedostanne, että Georgian asukkaat eivät ole voineet milloinkaan tyytyä heidän kirkkonsa riippumattomuuden hävittämiseen ja sen alistamiseen Pyhän synodin alaiseksi, että »Georgian kirkossa jumalanpalveluksien aikana mainittiin Pyhän synodin nimi ainoastaan silloin, kun huomattiin siellä venäläisen asiamiehen läsnäolo» (kuten ensimmäisen venäläisen eksarkin Theofilaksin omat sanat kuuluvat) ja että juuri kirkollisen riippumattomuuden kadottaminen on ollut se syy, josta kaikki jatkuvat, aika-ajottain ilmenneet levottomuudet maassa ovat johtuneet? Eikö Teidän Pyhyyttenne tiedä mitään siitä Georgian kansan ja Imerethian papiston oppositiosta, jota johtivat kaksi metropoliittaa, Kutais'in Dositheos ja Genathi'n Euthymios, joita syytettiin tämän opposition perusteella kapinasta kirkollista valtaa vastaan, jotka ilman mitään oikeudenkäyntimuodollisuuksia vangittiin ja sitten vahvasti vartioituina vietiin ensinnä Tiflisiin ja myöhemmin Venäjälle? Se julmuus, jota ortodoksisen Venäjän hallitus harjoitti näitä molempia Georgian kirkon piispoja kohtaan, todistaa parhaiten heidän oppositionsa suurmerkityksellisyydestä. »Jotta

vangitut pysyisivät rauhallisina — kirjoittaa eversti Pusi-revski kenraaliluutnantti Beljaminoffille — ja jottei olisi heillä pakenemismahdollisuuksia tai tilaisuutta keskinäiseen vuorovaikutukseen sekä jotteivät asukkaat poiskuljetuksen aikana heitä tuntisi, annan minä panna heidän päähänsä liinaisen pussin, jossa suun kohdalla on aukko ja käsken pussin kiinnittää kaulan ja vyötärön kohdalta. Hätätilassa mina olen päättänyt heidät tappaa ja heittää heidän ruumiinsa jokeen» (Akty Arch. Komm. t. VI, sect. I, p. — 579). Sellaiset toimenpiteet »vastustajia» kohtaan kenraaliluutnantti Beljaminoffia eivät tyydyttäneet, ja siksi hän suositteli alaiselleen: »... ennen kaikkea, varokaa metropoliittojen tappamista, mikä sittenkin papiston ja aateliston yllyttämän kansan voi nostaa kapinaan. Murha tekisi myöskin meidän sotilaisiimme, joiden uskonsa mukaisesti tulee papistolle osoittaa korkeinta kunnioitusta, pahan vaikutuksen. Mutta jos näiden piispojen kuolema osottautuu välttämättömäksi, niin te ette saa (tätä koskevan käskyn antoi kenraali 23 päivänä helmikuuta 1820) heidän ruumiitaan jättää Imerethiaan ettekä niitä haudata tai viskata jokeen, sillä virta voi ne kuljettaa ja kansa voi saattaa ilmi, ketkä on murhattu. Älkää jättäkö niitä myöskään Georgiaan, vaan kuljettakaa ne Mosdok'iin tai ainakin Kaischaura'aan asti, jossa ne voidaan uskoa maan huostaan» (Akty Arch. Komm. t. VI, sect. I, p. 582). Johtajan antamaa käskyä seurattiin tarkkaan, ja toinen näistä »opposition» edustajista, Kutais'in piispa, matkalla Surami'sta Gori'iin kuristui kuoliaaksi säkissä. Kauan aikaa ei tiedetty, mitä tulisi tehdä piispallisen marttyyrin ruumiin kanssa. Hänet kätkettiin vieläpä saattojoukon silmiltä aina Ananuri'iin saakka, missä vihdoinkin saatiin Synodin Georgiassa olevan eksarkin käsky, joka määräsi haudata piispan ilman pappia ja ilman seremonioita.

Minä uskon, Armollinen Herra, että nämä virallisista lähteistä siteeratut otteet kyllin selvästi todistavat opposition tehosta, jota Teidän Pyhyyttenne ei suvaitse huomata Georgian kirkon historiassa Synodin hallinnon täytäntöönpanon jälkeen Georgiassa.

Jotta en ärsyttäisi Teidän veljellistä suopeuttanne kertomalla seikkaperäisemmin tästä oppositiosta, tahdon minä ainoastaan lisätä, että Venäjän hallitus piti tätä oppositiota niin vaarallisena, ettei se pelännyt tunnustaa sitä avoimesti. «Aika jo on — sanoi se — tehdä loppu siitä ylimääräisestä vaikutuksesta, jota Imerethian papisto on istuttanut kansan sieluun» (Akty, t. VI, sect. I, p. 574). Siksi Venäjän hallitus, tukahduttaakseen tämän vaikutuksen, on käyttänyt kaikki keinot, samalla kuin se karkoitti Venäjälle maanpakolaisuuteen kaikki, jotka vastustivat Synodin hallitusta Georgiassa (Akty, t. VI, sect. I, p. 575, 576, 578, 586).

Tällaisen kohtelun edessä, jonka alaiseksi joutuivat kirkollista riippumattomuutta puolustavat papiston jäsenet, antoivat Georgian aateliset ja taloupojat mennä opposition omaa menoaan, vieläpä näin surullisesti valittaen: «Kirkollisen riippumattomuuden tuhoamisen jälkeen Georgiassa monet kirkot on hajoitettu, niiden kalleukset, huomattavat pyhät kuvat ja ristit on ryöstetty. Ryöstetty on myöskin papit, jotka ryöstäjiensä puolesta rukoilivat, ja piispat, jotka jakoivat siunaustaan». Ja he tekivät samalla tämän kysymyksen: «Koska kunnioitetaan häikäilemättömien juutalaisten uskontoa ja pidetään arvossa myöskin armenialaisten ja katolilaisien uskontoa, niin minkätähden me olemme tällaisen kunnioituksen ulkopuolella? Koska muhamettilaiset, joiden vallan alla me olimme, eivät ahdistaneet meidän järkähtämättömyyksiä uskoamme eivätkä syösseet meitä tällaiseen onnettomuuteen, niin minkä rikoksen me nyt olemme tehneet, koska meidän piispanne, joihin me olemme hengellisesti yhdistetyt, kirkkomme ja pappimme riistetään?» (Akty, t. VI, sect. I, p. 391). Tällaiset vastustajia vastaan käytetyt toimenpiteet, joista muutamat — itse kenraali Tormasoffin todistuksen mukaan — palvelivat venäläistä asiaa, saattoivat Kristuksen kirkon jäsenet ja papistou pelon ja kauhun valtaan, ja sentähden täst'edes harvoin uskallettiin antautua avoimeen vastustukseen. Mutta kaikesta huolimatta salainen katkeruus, jonka synnytti Georgian kirkon kanonien vastainen asema, ei tauonnut herättämästä vihaa. Se tuli selvästi

ilmi sanomalehdissä ja yksityisissä keskusteluissa virkamiesten kanssa. Meillä on siitä tarpeeksi todistuksia. Minä tyydyn esittämään Teidän Pyhyydellenne seutaavat yksinkertaiset tapaukset.

Syyskuun 8. päivänä 1841 keisari Nikolai I kirjoitti eräaseen Pyhän synodin tiedonantoon, joka koski Georgian varapöispän nimittämistä, seuraavan merkinnän: »Olen samaa mieltä siinä, että siellä, missä maan kielen taito on tuiki välttämätön vaikutuksen säilyttämiseksi kansaan, on toivottava, että valittaisiin virkoihin sellaisia henkilöitä, jotka hallitsevat tätä kieltä, joskaan he eivät ole niin sivistyneet kuin olisi toivottavaa.» Eikö tämä keisarin huoli Georgian uskovaisista ole niiden protestien tulos, jotka olivat kantautuneet tsaari Nikolai Pavlovitschin korviin? Minä sivuutan Imerethian piispan, herra Gabrielin protestit, jotka hän vuosina 1870 ja 1880 kohdisti eksarkki Eusebiusta ja eräitä siviilihenkilöitä kohtaan (K. P. Janovsky, M. R. Sawadsky, Kersky j.n.e.). Piispa tuomitsi näiden politiikan, kun heidän päämääränään oli muuttaa kirkko venäläistytymisen aseeksi. Herra Gabriel vastusti myöskin seminaareissa harjoitettua georgialaisten sortamista, pyhien esineiden ryöstämistä, venäläisten piispojen ja pappien nimittämistä, jotka eivät tunteneet kaittaviensa kieltä, eivätkä Georgian kansan tapoja ja ominaisuuksia eivätkä sen pyrkimyksiä. (Tonkmelis, Die Wahrheit über die Autokephalie der georg. Kirche, S. 161—180). Mitä pitäisi vielä sanoa yleisestä tyytymättömyydestä, joka vallitsi Georgian sanomalehdissä ja seurapiireissä Bitschwinta'n, Simon Kananealaisen, Drandi'n, Mokwi'n, Saphara'n, Ach-tala'n ja ennenkaikkea Bodbein kirkkojen ja luostarien takavarikoinnin johdosta? Viimeksi mainitusta vietiin pois apostolienvertaisen, pyhän Ninan, Georgian valistajan, jäännökset. Eivätkö kaikki nämä ole oppositiota venäläistä kirkkolista valtaa ja sen kannattajia vastaan?

Itse Synodin eksarkit olivat tietoisia tästä oppositiosta, josta he omin korvin kuulivat. Mutta he selittivät sen Georgian kansan »arvostelun» puutteeksi, »heikkomielisyydeksi», »raivohulluudeksi» ja »haluksi tulla murhatuksi». Niin tul-

kitsi georgialaisten opposition Venäjän kirkon huomattava hierarkki, Pyhän synodin puheenjohtaja ja entinen Georgian eksarkki, herra Johannes. (Zapiski prisutstwujuschago v Sw. Prawitelstwujuschchem Sinode archiepiskopa Chersonskago Nikanora, S. 35—36). Mitä tulee hänen seuraajaansa, arkkipiispa Paavaliin eksarkin ominaisuudessa, niin hän kuvasi kirjeenvaihdossaan Tverin arkkipiispalle omat kaittavansa »villeiksi», ja hän nimitti Georgiaa eräässä kirjeessään, jonka hän oli omakätisesti kirjoittanut, »villien ja julmurien maaksi». Kuinka »heikkomielisiä», »villejä», »vihaminimaisia» ja »julmia» georgialaiset ovat, voi Teidän Pyhyttenne itse arvostella, jos otatte lukuun kahden viimeisen vuoden, levottomuuden ja yleisen hävityksen aikakauden tapaukset. Georgia on ainoa nurkkaus koko entisessä Venäjän keisarikunnassa, missä kreikkalaiset ja juutalaiset, skyyttalaiset ja barbaarit elävät rauhassa naapureina ilman pelkoa elämänsä ja uskonsa tähden.

Tällä tavalla, kunnioitettava Herraseni, Teidän väitteeltänne, että Georgian kirkon alistaminen Synodin alaiseksi koko vuosisadan aikana ei olisi kohdannut georgialaisten taholta minkäänlaista vastustusta, puuttuvat kaikki perusteet. Kuitenkin minä uskon kernaasti, että Synodilla on hallussaan — kuten Te sanotte — todisteita, jotka puhuvat Synodin hallinnon hyvistä saavutuksista Georgiassa. Mutta nämä todisteet (pyydän, että Tekin puolestanne uskoisitte minua) ovat peräisin asiaaharrastavista piireistä, ja ne osoittavat samoja luonteenpiirteitä, kuin se väite, jonka Teidän Pyhyttenne on lainannut edesmenneen katolikoksen Kyrioksen teoksesta ja jonka sen huomattava tekijä on useammasti kuin kerran peruuttanut (Sitzungsberichte der präsynodalen Kammer im Jahre 1906, t. III., sect. II., p. 35). Yleensä me olimme silloin sellaisissa olosuhteissa, että meidän oli melkein mahdotonta kirjoittaa totta. Sitä paitsi älkäämme unohtako, että kunnianarvoisa Kyrion ei edustanut Georgian papistoa eikä hän voinutkaan edustaa, koska Georgian papisto tuomitsi aina hänen silloisen mielipiteensä. Itse Georgian eksarkit eivät sitä erottaneet. Arkkipiispa Platon, tutkittuaan

Georgian kirkon tilaa, piti sitä täysin tragillisena ja itse kirkkoa hän nimitti »raunioilleen sortuvaksi» (Prib. k Tserk. Ved. 1916, N:o 21, p. 502). Nämä älykkäimmän venäläisen piispan sanat ovat huomionarvoiset, sillä tämä viimeinen eksarkki on suorittanut virallisen tutkimuksen ja on oikein arvostellut Georgian piispanistuimella olleiden Synodin aikuisten edeltäjiensä toiminnan. Tämän arvostelun mukaan, jonka synodin eksarkkien toiminnasta Georgiassa on antanut arkkipiispa Platon, Teidän Pyhyytenne voi tehdä — kuten minä rohkenen toivoa — sen johtopäätöksen, ettei niiden vakuutus, jotka kertovat Synodin saavuttaneen hallinnollaan hyviä tuloksia Georgiassa, vastaa totuutta.

Jatkuu seuraavassa numerossa.

KRISTILLINEN NEITSEELLISYYS.

(Suomennos.) Kirj. *M—4*.

Meidän aikanamme halventavat monet valheelliset opit ihmissielun arvoa ja väärentävät maallisen elämän oikean tarkoituksen palvelemalla aistillisuutta ja himoja. Tästä syystä useat kristilliset hyveet ymmärretään aivan väärin, jopa ne kielletäänkin kokonaan turhina ja ihmisluonnon vastaisina. Näkemyselämä eristäytyneisyydessä, paasto, valvominen, rukouksellinen kilvoitus ja erikoisesti kristillinen täydellisyyteen pyrkiminen sekä neitseellisyys ovat tällä tavoin tulleet tuomituiksi ja joutuneet monien hyökkäysten kohteiksi. Kristillistä neitseellisyyselämää ei ainoastaan kielletä ja paheksuta luomollemme vastaisena, vaan nauretaan sille, pidetään sitä tarkoituksettomana; sanotaan sen turmelevan ihmisen: tekevän hänet villiksi ja yhteiskuntaa vierovaksi. Neitseellisyytensä säilyttäjät ovat muka vapaaehtoisia marttyyreita, oman terveytensä vihollisia, ihmisluonnon ja yhteiskunnan lakien rikkojia.

Ja kuitenkin Jumalan sanan ja itse kirkon opin mukaan juuri neitseellinen elämä muodostaa suoran ja varman tien kristilliseen täydellisyyteen, neitseellisyydelle annetaan mitä suurin arvo, sitä ylistetään kuuluisain kilvoittelijain ja kirkon opettajain teoksissa, kun taas neitseellisyytensä säilyttäneet itse esiintyvät suurina tekijöinä ja heidän työnsä erittäin hedelmällisenä kirkon historiassa. Tästä syystä meidän aikanamme yleiseksi tullut neitseellisen elämän kieltäminen hämmästyttää oikeita kristittyjä ja loukkaa heidän tunteitaan. Surullista kuitenkin on se, että monet ortodoksitkin kieltävät tämän hyveen arvon ja siveellisen merkityksen; ei sen tähden, että heillä todella olisi kirkon opin vastaisia vakaumuksia, vaan yksinkertaisesti siitä syystä, että huolimattomuudessaan eivät halua tutustua kirkon oppiin niin tässä

kuin monessa muussakin kysymyksessä. Harkitsematta itse asiaa omaksuvat he toisten ajatuksia ja matkivat toisten sanoja. Jos he vaivautuisivat itse tutkimaan kysymystä, jota vastaan hyökkäävät, häpeäisivät he vastaväitteitään ja pilkkaansa, jota he toisia jäljitellen niin kevytmielisesti levittävät.

Paras keino, joka saa meidät vakuutetuiksi niin kristillisen neitseellisyyden kuin kaikkien muidenkin hyveiden korkeasta arvosta, on se, että syvennymme tutkimaan, missä muodossa ja missä hengessä kristillinen oppi esittää k.o. hyveen, mikä on sen tarkoitus ja minkälaisia hedelmiä tuottaa ihmiselle sen oikea ja täydellinen ilmeneminen elämässä.

Mitä on neitseellisyys? Neitseellisyyttä on ennen kaikkea se ihmisen luonnollinen olotila ennen aviota, jolloin hän ei ole vielä oppinut tuntemaan avion salaisuuksia, eikä edes tunne halua oppia niitä tuntemaan. Tässä mielessä ovat kaikki lapset neitseellisiä. Mutta onhan luonnollista, että lapsien neitseellisyys on heidän iälleen ominainen olotila. Se ei siis ole hyve eikä kilvoitus, mikä voitaisiin katsoa heille ansioksi ja edellyttäisi heille erikoista palkkiota Jumalalta. Neitseellisyys esiintyy kristillisenä hyveenä, kilvoituksena, vasta silloin kun ihminen ollessaan siinä iässä, jolloin sukupuolivietti esiintyy enemmän tai vähemmän voimakkaana, päättää säilyttää neitseellisyytensä, huolimatta vietin ja lihan vaatimuksista, yleisestä tavasta ja yhteiselämän miellyttävyydestä. Se, joka luulee, että vain tässä on neitseellisyyden olemus, erehtyy. Ihmisellähän on ruumis ja sielu ja sentähden hänen kieltäytymisensä avioyhteydestä ei ole vielä todellista, täydellistä neitseellisyyttä. Ruumiillinen neitseellisyys on vain toinen puoli asiasta eikä suinkaan tärkein. Täydellinen neitseellisyys ei ole vain ruumiin, vaan ennen kaikkea sielun puhtaudessa ja viattomuudessa. P. Metodios sanoo tästä seuraavaa: »Meidän tulee vaalia ei ainoastaan ruumiin puhtautta, mutta myös huolehtia sielusta ja kaunistaa se vanhurskaudella.»¹ Näin tuleekin olla, koska kaikkien inhimillisten hyveiden tarkoituksena on, että niiden kautta pyrkisimme yhteyteen Jumalan kanssa. Mutta on ilmeistä, että tämä pyrkimys yhteyteen Jumalan kanssa voi ja sen on

tapahduttava yksinomaan ihmisen sielussa. Tästä syystä ruumiillinen neitseellisyys vain auttaa sielua sen pyrkimyksissä Jumalan luo poistamalla ne esteet, jotka häiritsevät tätä pyrkimystä. Yksin se ei kykene lähentämään ihmistä Jumalaan. Sanokaamme tämä autuaan Diadohin sanoilla: »Mitä hyötyy se, joka on ruumiin neitseellisenä säilyttänyt, kun hänen sieluaan hajoittaa tottelemattomuuden henki?»² Sentähden neitseellisyytensä säilyttäneellä kaiken tulee olla neitseellistä, — puhdasta, pyhää ja viatonta. Hänen silmänsä olkoot aina kohdistetut ihanaan, johon jumalallinen kauneus kuvastuu, hänen korvansa kuunnelkoot vain iäisen elämän sanoja, hänen mielikuvituksessaan olkoon vain puhtaita ja pyhiä kuvia, hänen ajatuksiaan askarruttakoon Jumala ja Hänen ihmeelliset tekonsa. P. Krysostomos sanoo: »Neitseen täytyy olla viaton ei vain ruumiiltaan, vaan myös sielultaan, jos hän haluaa ottaa vastaan Pyhän Yljän. Sillä ei yksin avioton elämä tee neitsyttä neitseelliseksi, vaan myös viattomuus, täydellisyyden puhtaus, eristäytyminen kaikista, oleminen rukouksessa, pidättäytyminen herkuttelusta ja ylellisistä ruuista. Mitä hyötyä on, jos ruumiin pysyessä viattomana pääosa, t.s. sielulliset ajatukset saastuvat, mitä hyötyä on aitauksesta, jos temppeli hajoaa.»³

Kuten jokaisella hyveellä on omat puhtaus- ja korkeusasteensa, on neitseellisyydelläkin omat täydellisyysasteensa. P. Johannes »Portaitten kirjoittaja» sanoo tästä seuraavaa: »Viattomuuden alkuna on suostumattomuus ajatuksissa ja ajoittainen lihan toiminta ilman haaveilua. Toisena viattomuuden asteena on luonnollinen liike kylläisyyden yhteydessä kuitenkin ilman haaveilua ja toimintaa. Täydellinen puhtaus on taas ruumiin ja sitä ennen ajatusten kuolettaminen tarkoituksena sen tilan saavuttaminen, jossa ihminen samanlaisin silmin katsoo eläviä kuin kuolleitakin esineitä, samoin ihmistä kuin sanattomia eläimiäkin. Suuri on se ihminen, joka vieraan ruumiin kosketuksesta ei tunne hämmentymistä ja vielä suurempi se, ken naisellisen kauneuden näkemisestä syntyvän liekin sammuttaa taivaan kauneuden kuvittelemisella. Se, joka tyystin on hävittänyt hekuman, hän jo kuo-

levaisessa ruumiissa ollen on noussut ylös haudasta.»⁴ Esimerkkinä näin korkeasta neitseellisyyden asteesta on meille Simeon. Johannes, jolle hänen oli tapana ilmaista kaikki, kysyi häneltä kerran: »Isä, mitä tunsit lihassasi, kun sinä olit naisten saunassa, alastomien naisten keskellä?» Simeon vastasi hänelle: »Usko minua, veljeni, että olin heidän keskellään kuin puu puiden seassa, en tuntenut, että minulla oli ruumis, enkä ajatellut lähestyväni ruumiita, vaan kaikki ajatukseni olivat suunnatut jumalallisten asioiden näkemiseen.»⁵ P. Johannes Klimakos tuo esille tämän kaltaisen esimerkin mitä korkeimmasta puhtauden asteesta: »Nähtyään kerran kauniin naisen eräs ihminen, sensijaan, että olisi antanut kauneuden lumota itsensä, alkoi ylistää ja ihmetellä sen viisautta, joka kykeni luomaan näin ihanan luomuksen, ja katsoessaan häneen hänessä syttyi mitä puhtain rakkaus Jumalaan, niin että hän vuodatti kyyneleitä. Ihmeellinen tapaus! Se, mikä toiselle olisi saattanut olla turmion kuiluna, oli tälle yliluonnolliselle ihmiselle kunnian seppeleenä.»⁶

Edelläsanoitusta ilmenee, mitä neitseellisyys on kristillisenä hyveenä. Se on aviottoman elämän täydellisyys. Neitseellisyyden ulkonaisen, negatiivisen puolen muodostaa avioton elämä — täydellinen pidättäytyminen kaikesta siitä, mikä on sallittua avioelämässä; kun taas sisäisen, positiivisen puolen muodostaa täydellisyyden puhtaus, hyve, joka, kahlehtimalla aistilliset halut ja alistamalla ne järjelle säilyttää sekä ruumiin että sielun puhtauden.

Neitseellisyys on Uuden Testamentin, Kristuksen kirkon lasten hyve. Ennen Kristuksen tuloa ei ihmiskunta sitä tuntenut.

Jumalan valitsemissa kansassa, Vanhan Testamentin kirkossa, vaikka sen historiassa onkin esimerkkejä vapaaehtoisesta neitseellisyydestä ja vaikka autuaan Hieronymoksen todistuksen mukaan⁷ Elia ja Elisa olivat aviottomia, ei ollut korkea neitseellisyyden kilvoitus yleisesti tunnettu eikä haluttu. Niinpä Jeftan tytär kieltäytyttyään avioelämästä, täyttääkseen isänsä lupauksen, kaksi kuukautta itki ystäviensä kanssa neitsyyttään. (Tuom. 11: 38—39). Tämä sen-

tähden, koska Juudaan kansa, joka ei ollut vielä vapautunut hengellisten asioiden aistillisesta käsittämisestä, ei voinut kohota sille siveellisen korkeuden asteelle, jolle myöhemmin Kristuksen armo korotti uskovaiset. Gregorius Teologi ajattelee tätä näin: »Kuten taiteilija, kuvatessaan kankaalle elottomien esineiden muotoja, ensin kevyin ja epäselvin vedoin hahmoittelee ne, mutta vasta sitten eri värein synnyttää täydellisen kuvan niistä, samoin ainaolevan Kristuksen perintö ilmeni ensin harvoissa yksilöissä ja niin kauan kuin hallitsi laki, joka oli heikoin värein suoritettua hahmoittelua, se oli valaistuna vain harvoissa piirteissä.»⁸ Mutta Uuden Testamentin kilvoituksen luoja Kristus laski perustan neitseelliselle elämälle. T. Methodius sanoo: »Herran tehtävänä oli ilmoittaa ihmisille neitseellisyysoppi, koska Hän, tultuaan maan päälle, opetti kohoamaan Jumalan luo. Ylipapin ja profeettain Päänsoppi kantaa myös neitseellisten päämiehen nimeä.»⁹ »J. K.», sanoo muuan toinen kirkon opettaja, »on neitseellisuuden kunnia niin aluttomasti Jumalasta syntyneenä kuin myös ihmisenä meidän kaltaisena mutta meitä korkeampana Neitseestä isättömästi syntyneenä. Hän osoitti itsessään esimerkin todellisesta, kaikkitäydellisestä neitseellisyydestä. Hän opetti tämän itse teossa, vaikkei asettanutkaan tätä laiksi, koskapa »eivät kaikki omista itselleen tätä sanaa», kuten Hän sanoi.»

Toisen, mitä puhtaimman esimerkin neitseellisyydestä me näemme Neitsyt Mariassa. »Ensimmäisenä Jumalan Neitsyteenä oli korkeasti siunattu Maria. Jumalan lapsen viattomuudessa, tultuaan pyhitetyksi Jumalalle ainaiseen puhtautteen hänestä, tuli ainaiseksi ajoiksi maanpäällisen enkelielämän horjumaton pylväs.»¹⁰ »Siitä hetkestä kun Neitseestä tuli Jumalan Äiti», sanoo Gregorius Teologi, »he jo julkisesti alkoivat viettää aviotonta elämää.»¹¹ Neitseellisten Päämiehen, Kristuksen ja pyhimmän Neitsyt Maarian jälkeen ovat meille esimerkkeinä: J. Kastaja, apostoli Jaakob, Joh. Teologi, Paavali. Johannes Edelläkävijän mainitsee Joosef Flavius olleen Eliaan kaltaisen miehen elämäntavoissaan ja neitseellisyyden hurskaassa innostuksessaan.¹² Juutalainen kir-

jailija Hegesippos todistaa p. Jaakobista, että hän, ollen jo äitinsä kohdusta pyhitetty Jumalalle, ei maistanut viiniä, ei syönyt eläinten lihaa, ei voidellut ruumistaan öljyllä. Hänen polvensa olivat peittyneet kasvannaisilla monista maahan saakka tehdyistä kumarruksista, rukoillessaan Jumalaa itsensä ja lähimmäistensä edestä.¹³ Autuas Hieronymos lisää tähän, että Jaakob noudatti aviottomuuden puhtautta.¹⁴ Sama oppinut kirkonmies todistaa, että neitseellinen oli Johannes Teologikin, joka nautti Kristuksen erikoista rakkautta ja jonka Herra, ristillä ollessaan, antoi korkeastisuunnatulle Neitseelle pojaksi. »Sinua (neitseellisyyttä)», sanoo Efraim Syyrialainen, »rakasti p. evankelista Johannes ja siitä syystä tuli ansiolliseksi nojaamaan kunnian Herran rintaa vasten» ja eräs toinen opettaja lisää: »Sentähden hänelle enemmän kuin toisille oli avattu taivaan salaisuuksien ovi.»¹⁵ P. apostoli Paavali itse todistaa olleensa avioton: »Naimattomille ja leskivaimoille taas sanon: »Heille on hyvä jos pysyvät niinkuin minäkin.» (1 Kor. 7: 8.) »Eikö meillä olisi ollut oikeutta kuljettaa muassamme vaimoa, uskonsisarta? Mutta me emme ole käyttäneet tätä oikeutta vaan kestämmme kaikki, jottemme panisi mitään estettä Kristuksen evankeliumille.» (1 Kor. 9: 5, 12.)

Apostolien jälkeen me huomaamme neitseellisen elämän tulleen yhä yleisemmäksi. Eusebius esittää toisten ennen häntä eläneiden kirjailijain todistuksia siitä, että kahden, apostolien asettamain diakonien lapset nim. diakoni Nikolauksen poika ja kaksi tytärtä sekä Filippuksen kaksi tytärtä »saavuttivat korkean iän neitseellisyydessä».¹⁶ Korinton kristittyjen joukossa oli paljon neitseellisiä, mikä ilmenee p. Klemsin, Rooman piispan, korinttolaisille kirjoittamasta lähetykskirjeestä.¹⁷ Tämä oli kirjoitettu apostoli Paavalin kuoleman jälkeen. Ignatios Teoforos, kirjeessään filadelfialaisille, tervehtii kokonaista neitseitten yhdyskuntaa.¹⁸

P. Justinus Marttyyri, osoittaakseen, miten korkeita sääntöjä ja neuvoja Jeesus Kristus antoi seuraajilleen, mainitsee seuraavaa: »Sangen monet meillä, molempaa sukupuolta olevat, tultuaan jo lapsina Kristuksen seuraajiksi, ovat nytkin,

saavutettuaan 60 tai 80 vuoden iän, yhä neitseellisiä.¹⁹ Ate-
nagoras myöskin todistaa, että »kristittyjen joukossa on pal-
jon sellaisia, jotka vanhuuden ikään asti pysyivät aviotto-
mina, tajuten siinä parhaimmat mahdollisuudet palvella Ju-
malaa.»²⁰ Tertullianus tahtoen, ettei hänen vaimonsa menisi
toiseen avioliittoon hänen kuolemansa jälkeen, vakuuttaa hä-
nelle: »Katso sisariamme, joitten nimet ovat Herran luona;
huolimatta kauneudestaan ja iästään he asettavat pyhän puh-
tauden aviota korkeammalle. He haluavat olla mieluummin
Jumalan morsiamia, Jumalalle ihania, Hänelle neitsyeitä. He
omistivat itselleen ainaisiksi ajoiksi Herran, ja jo maan päällä,
ollen aviottomia, he lukeutuivat enkeleitten joukkoon. Kuinka
paljon onkaan niitä, jotka välittömästi kasteen jälkeen pyhit-
tävät lihansa puhtaudella! Kuinka paljon on niitäkin, jotka
keskinäisestä sopimuksesta katkaisevat aviosuhteensa — ovat
siis vapaaehtoisia kuohilaita taivaan valtakunnan tähden.»²¹
Seuraavina aikoina aina meidän päiviimme saakka neitseelli-
nen elämä pysyi yhtä kunnioitettuna ja yhtä paljon tavoitel-
tuna hyveenä ja tuli kilvoittelevan munkkielämän välttämät-
tömäksi ehdoksi. Missä tarkoituksessa sitten hartaat kristi-
tyt valitsivat ja yhä valitsevat neitseellisen elämän? Miksi
sitä pidetään avioelämää parempana? Tärkein neitseellisen
elämän tarkoitus on siinä, että hengen ja ruumiin pyhittämi-
sellä ja niitten huolien poistamisella, jotka ovat sidotut avio-
elämään, ihminen voisi esteettömästi palvella Jumalaa ja olla
Hänelle mieliksi. Tämän tarkoituksen osoittaa apostoli Paa-
valikin neitseellisyysoopissaan. »Mutta jos menetkin naimi-
siin, et syntiä tee; ja jos neitsyt menee naimisiin, ei hänkään
tee syntiä; mutta ne, jotka näin tekevät, joutuvat kärsimään
ruumiillista vaivaa, ja minä säästäisin teidät siitä.» (1 Kor.
7: 28). P. Ambrosiuksen selityksen mukaan ruumiillisella vai-
valla ymmärretään elämän huolia ja rauhattomuutta, jotka
välttämättömästi liittyvät avioelämään, mutta joista aviot-
tomuus kuitenkin vapauttaa. Synnytystuskat, lasten tai jom-
mankumman puolison kuolema, taloudenhoidon huolet tai
perheen ylläpitoon tarvittavien varojen hankinta y.m. ovat
kiinteästi yhdistetyt avioelämän piiriin.²² Toiselta puolen

apostoli ilmaisee sen suuren edun, mikä neitsyydellä on avioon nähden, sen nimittäin, että neitsyydessä elävällä on mahdollisuus täydellisesti palvella Jumalaa ja elää hurskaasti, kun taas avion kahleitten sitomalla ei ole täydellistä vapautta Jumalan palvelemiseen. »Soisin, että teillä ei olisi huolia. Naimaton mies huolehtii siitä, mikä on Herran omaa, kuinka olisi Herralle mieliksi; mutta nainut huolehtii maailmallisia, kuinka olisi vaimolleen mieliksi, ja hänen mielensä menee kahtaanne päin. Samoin vaimo, jolla ei ole enää miestä, ja neitsyt huolehtivat sitä, mikä on Herran omaa, että olisivat pyhät sekä ruumiin että hengen puolesta; mutta naimisissa oleva huolehtii maailmallisia, kuinka olisi mieliksi miehelleen. Tämän sanon teille omaksi hyödyksenne, en pannaksenne kytkyttä kaulaanne, vaan sitä varten, että eläisitte säädyllisesti ja häiriintymättä pysyisitte Herrassa.» (1 Kor. 7: 32—35). Eräs kuuluisa esipaimen ja opettaja selittää tämän seuraavasti: »Tämän maailman asiat ja sen turhuus, olivatpa ne miten viattomia tahansa, saattavat myrkyttää neitseellisen viattoman katseen. Maailman puheet, olivatpa ne vaikka vain joustavia ja tyhjiä, voivat tehdä hänen huulensa epäpuhtaiksi. Liiallinen lihallinen kiintymys saattaa turmella hänen sydämensä pyhyiden (Matt. 10: 37, 38). Uskolliset aviopuolisot maailmassa koettavat olla mieliksi toisilleen. Tämä ei ole tuomittavaa, sillä pyhän liiton velvollisuudet tekevät tämän välttämättömäksi. Mutta ken on pyhittänyt itsensä Kristukselle, on velvollinen olemaan Hänelle yksin mieliksi. Kaikki se, joka on jotain muuta kuin Kristuksen rakkauden ansaitsemista ja oman uskollisuuden osoittamista Hänelle, loukkaa Häntä ja rikkoo sen uskollisuuden, jonka neitsyt oli Hänelle vannonut. Sanalla sanoen: »Kaikki se, mikä ei ole pyhää, taivaallista, on kompastuskivenä neitseellisyytensä vaalijalle.» »Jumalalle mieliksi oleminen ja tässä mielessä hengen ja lihan pyhittäminen on neitseellisyydessä kilvoittelevan tarkoitus. Ken neitseellisyydessä muussa tarkoituksessa kilvoittelee, hän jää saavuttamatta päämääränsä. Sentähden neitseellinen kieltäytyykin aviosta, jottei erikoinen vetovoima ajallista olentoa kohtaan hidastuttaisi eikä ehkäisisi hänen pyrkimys-

tään Jumalan yhteyteen. Tämän, koko järjen ja rakkauden voimalla tapahtuvan pyrkimyksen tähden Jumalan yhteyteen ja kaiken toiminnan kohdistamisen tähden Hänen mielikseen olemiseen neitseellistä sielua nimitetäänkin Taivaallisen Yljän morsiameksi.»²³ »Muista», sanoo Johannes Paastooja, »mitä sanoo apostoli: »Soisin, ettei teillä olisi huolia» (1 Kor. 7: 32) ja että huolehtisitte vain taivaan valtakunnasta. Silmäsi kohdistukoon aina taivaaseen, missä on kaihattu Ylkäsikin. Jo nyt sinä omistat iankaikkisen elämän ja rauhan pantin, sillä et sinä kärsi pahan miehen vuoksi, et koe synnytystuskia, etkä itke kuollutta lastasi, etkä ole huolissasi miehestäsi, joka matkustaa vieraaseen maahan. Seuraa Ylkääsi, Kristusta, joka johdattaa sinut taivaan valtakuntaan! Seuraa Häntä, sillä onhan sanottu: »Ja jos ette vielä sittenkään kuule minua, vaan yhä minua vastustatte, niin minäkin kiivastuksissani vastustan teitä (3 Moos. 26: 27—28).»²⁴

Näin ollen sillä, joka viettää aviotonta elämää, on täysi mahdollisuus huolehtia vain yhdestä — Jumalan palvelemisesta ja sielun pelastuksesta, sensijaan avioelämä asettaa tälle toiminnalle sekä ulkonaisia että sisäisiä esteitä. Kokeemus osoittaa, että ken liiallisesti antautuu aistillisten nautintojen valtaan, (miten suuri vaara tässä kohdassa heikkoutemme vuoksi avioelämässä onkaan) se heikentää sielunsa ja ruumiinsa vointia. Tämän seurauksena on huolimattomuus, laiskuus, masennus, jota seuraa järjen himmeneminen ja synnillisten ajatusten valloillepääsy. Sydän raaistuu. Se tulee lihalliseksi. Päinvastoin se, joka pidättäytyy aistillisista nautinnoista, niistäkin, jotka ovat sallittuja avioelämässä, sekä ruuan ja juoman tarjoamasta nautinnosta, kiusaten näin lihaansa, hän vapautuu hengen raaistumisesta ja aistillisuudesta, edistäen täten hengen toimintaa, sen kohoamista taivaaseen. Pidättäytyvä ihminen tulee paremmaksi, kilvoituksissa kestävämmäksi, niin että itse ruumiskin hengen puhdistuessa ikäänkuin kevenee. Se henkeväytyy, kasvattaen itsessään kuolemattomuuden siemeniä.²⁵

Ken pidättäytyy avioelämän nautinnoista ja noudattaa kohtuutta ruu'assa ja juomassa, hän riistää ravinnon himol-

taan, tukahduttaa sen ja estäen sydäntään kiintymästä maalliseen vapauttaa sen raskaista kahleista tehden sen kykeneväksi rakastamaan jumalallisia kauneuksia. Tämä on luonnollinen ilmiö. Kun sydämellä ei ole mitä rakastaa ja mistä nauttia maan päällä, silloin siinä herää ja kypsyy voimakas taivaallisen kaipuu ja sitä täydellisemmin se nyt kykenee rakastamaan Jumalaa. P. Johannes »Portaitten» kirjoittaja sanoo: »Se, joka on avioton, mutta on maallisten asioiden kuormittama, on sen kaltainen, jonka kädet ovat sidotut. Se taas, joka viettää avioelämää on sen kaltainen, joka kantaa kahleita käsissään ja jaloissaan.»²⁶ P. Krysostomos sanoo: »Neitseellisyys kasvattaa meihin hyvän juuren, josta versoo kaikki hyvä: vapaus, miehuus, suuri into, palava rakkaus taivaalliseen ja kaiken maallisen ylenkatsominen.»²⁷

Tämän ohessa, sitä mukaa, kuin sydän puhdistuu ja järki vapautuu himoista, puhdistuu ja kirkastuu myös hengellisten asioiden näkemys, mieli helpommin kohoaa Jumalan näkemiseen. Juuri tämän vuoksi neitseellisillä onkin erikoinen hyve: ajatusten keskittyneisyys, selvyys sekä uskon salaisuuksien hyvä taju. Tämän huomaa jokainen tarkkaavainen tutkija, joka on tutkinut kirkkoisien tai -opettajain teoksia. Siksipä p. Kultasuu sanookin: »Mikä on neitsyyttä suloisempaa, mikä aviottomuutta kirkkaanpaa? Sehän kohtaa auringonpaisetta kirkkaampana ja eroittaa meidät kaikesta maallisesta. Se opettaa meitä selvin katsein näkemään vanhurskauden Auringon.» »Se loihtii ihmiseen enkeli-iloa.»²⁸ Ja Vapahtajakin omistaa Jumalan selvästi näkemisen vain sellaisille, joilla on puhdas sydän (Matt. 5: 8).

Edelleen neitseellisuuden täydellisyyden puhtaus, tukahduttaa himojen liikehtimisen, saattaa sielun kyvyt sisäiseen sopusointuun, joita seuraa sielun rauha, puhdas tyydytyksen tunne ja hengellinen ilo, jota ei voida sanoin kuvata. »Sillä (abba Heremonin sanojen mukaan) neitseellisuuden arvon voi tuntea ja tajuta vain se, joka on saavuttanut täydellisen puhtauden.»²⁹ Jokainen, joka on nähnyt neitseellisen tai keskustellut hänen kanssaan, voi itse vakuuttautua tämän totuudesta.

Neitseellisyyden näin suuren siveellisen arvon vuoksi pyhät isät sitä suuresti kunnioittivatkin. He eivät keksineet sanoja kyllin ylistääkseen sitä. Antonius Suuri sanoo: »Neitseellisyys on täydellisyyden sinetti, enkelien kaltaisuus, hengellinen, pyhä uhri, hyveitten kukkasista sidottu sepele, hyvätuoksuinen ruusu, joka kaikkia sen yhteydessä olevia elävöittää, Herran Jumalan, Kristuksen suloinen tuoksu, suuri Jumalan lahja, tulevan taivaan valtakunnan perinnön pantti.»³⁰ P. Atanasius Suuri huudahtaa: »Oi neitseellisyys! Ehtymätön rikkaus, kuihtumaton sepele, Jumalan temppeli, Pyhän Hengen asunto, profeettain ilo, apostolein kunnia, enkelien elämä, pyhien sepele.»³¹ P. Kyrillos Jerusalemlainen sanoo: »Ei ole muille tuntematon puhtauden (neitseellisyyden) tuleva kunnia: sehän on enkelien kruunu, ihmistä korkeampi hyve, säilyttäkäämme siis ruumiimme puhtaana, auringon kaltaista kirkkautta varten.»³² P. Krysostomoksen sanat kuuluvat: »Kuten kallisarvoinen myrha, vaikka onkin suljetussa astiassa, täyttää ilman tuoksullaan ja näin tyydyttää ei vain talossa olevat, mutta myöskin sen läheisyydessä seisovat, samoin neitseellisen sielun hyvä tuoksu täyttää tunteet, ilmaisee kätketyn hyveen.»³³ Autuas Hieronymos: »Vaikka saavuttaisit minkä hyveen tahansa tai missä kilvoituksessa tahansa kamppailisitkin syntiä vastaan, mutta jos et omaa viattomuuden puhtautta, niin sinä yhä vain ikäänkuin loassa kylvet.»³⁴ »Haluatko tietää, miten tärkeää on neitsyys?» kysyy p. Krysostomos. »Kristus tultuaan maan päälle ei pakottanut siihen ketään, sillä ehdottomasti vaatien muiden hyveitten täyttämistä hän ei vaatinut neitseellisyyttä, suoden näin sepeleen sille, joka sen vapaaehtoisesti täyttää.» Hänen sanojensa ajatuksena on, että kuka kilvoittelee puhtaudessa, säilyttää neitseellisyytensä. »Sillä on niitä, jotka syntyään, äitinsä kohdusta saakka, ovat avioon kelpaamattomia, ja on niitä, jotka ihmiset ovat tehneet siihen kelpaamattomiksi ja niitä, jotka taivasten valtakunnan tähden ovat tehneet itsensä siihen kelpaamattomiksi», ei ruumiillisten jäsenten, vaan raivoavien himojen poistamisella. »Joka voi sen omistaa itselleen hän omistakoon!» (Matt. 19: 12). Ja apostolikin, luetel-

len kaikki hyveet ja tunnustaen neitseellisyyden vaikeasti saavutettavaksi, sanoo: »Mutta neitsyistä minulla ei ole Herran käskyä, vaan sanon ajatukseni.» 1 Kor. 7: 25).³⁵ — »Ei ole neitseellisyyttä suurempaa hyvettä», sanoo Teognart, »enkelitkin ihmettelevät sitä, joka viettää neitseellistä elämää: Miten paljon vaivaa ja ponnistusta onkaan niillä, jotka, ollen lihaa ja verta, alinomaan pyrkivät viattomuudellaan olemaan aineettomien enkelien kaltaisia! Ja todella niin suuri ja korkea on tämä hyve, että sen toteuttaminen, ihmisluontoa korkeampana, tuntuu mahdottomalta ilman Herralta tulevaa apua.»³⁶ »Millä tavalla eroavatkaan enkeleistä todelliset neitseellisyyden vaalijat — Elias, Elisa ja Johannes? Ainoastaan siinä, että heidät sitoo kuolevainen luonto. Kas, näetkö maan enkeleitä? Huomaatko neitseellisyyden voimaa?»³⁷

Niin korkeasti kuin pyhät isät neitseellisyyttä arvioivat, niin ankarasti he itse sitä myös vaalivat. Useat rakkaudesta ja kunnioituksesta neitseellisyyttä kohtaan mieluummin suosivat menettämään kaiken, jopa elämänsäkin, kuin kadottamaan tämän kallisarvoisen hyveen. Mainitkaamme esimerkiksi p. Eufrasia. Hän eli ankaran kristittyjen vainoojan Maksimianoksen aikana. Kristuksen nimen tunnustamisen johdosta neitsyt E. vangittiin ja hänet pakoitettiin uhraamaan pakanajumalille. Mutta kaikki ponnistukset osoittautuivat turhiksi. He eivät kyenneet murtamaan neitseeseen miehuutta eikä lujuuutta. Silloin hänet laittomasti naitettiin eräälle raa'alle, irstaiselle sotamiehelle. Tämä vei hänet taloonsa. Nuori neitsyt rukoiltuaan sydämessään Herraa säilyttämään hänen viattomuutensa ja varjelemaan häntä kaikesta pahasta, otti iloisen ilmeen ja sanoi laittomalle aviomiehelleen: »Vaimonasi tahdon ilmoittaa sinulle kaikki, mikä on sydämelläni. Minä olen velho, tiedän kaikkien ruohojen ja kasvien voiman. Sotamiehenä sinä olet aina altis kuolemaan, siksi kuuntele nyt! Ilmaisen tärkeän salaisuuden. Tiedän ruohon, joka tekee kantajansa haavoittumattomaksi. Mutta noitataitoni on ilmoittanut minulle, että tuolla ruoholla on voimansa vain siinä tapauksessa, että sen antajana on neitsyt.» Sotamies innostuu tästä tiedosta, menee hänen kanssaan puistoon. Eufrasia

nostaa jonkun ruohon ja antaa sen hänelle, sanoo hellyyttä teeskemellen: »Kas, siinä on parhaat myötäjäiseni minulta!» — »Millä sinä voit todistaa sanasi?» kysyi sotamies. »Jos haluat, voit tehdä seuraavan kokeen», vastaa E. ja paljastaen äkkiä kaulansa hän asettaa sen päälle ruohon ja sanoo: »I, yö voimasi takaa miekallasi, niin huomaat, että ennemmin murtuu terävä teräs, ennenkuin pääni murtuu.» Sotamies uskoi siihen, ja niin Eufrasian pää putosi hengettömän ruumiin viereen. Epäjumalien palvelija kiristeli hampaitaan, mutta puhdas neitsyt marttyyri siirtyi taivaallisen Ylkänsä luokse.³⁸ Tämän kaltaisia esimerkkejä on lukemattomia. Viattomuutensa johdosta kärsineistä marttyyreista huudahtaa Efraim Syyrialainen: »Oi puhtaus, ihana omaisuus, jota eivät villipe-dot riistä eikä tuli kuluta.»³⁹

Monista esimerkeistä huomaamme ensiksikin sen syvän kunnioituksen neitseellisyyttä kohtaan, mikä oli neitseellisille, koskapa he olivat valmiit uhraamaan henkensäkin säilyttääkseen puhtautensa, toiseksi sen, miten kallis Jumalan silmissä on neitseellisyys, koskapa hän ihmeellisesti auttaa säilyttämään puhtautta. Niinpä esimerkiksi Herra säilytti p. Irinan ja Darian viattomuuden lähettämällä toiselle avuksi kaksi enkeliä ja toiselle leijonan.⁴⁰ Myös monien muitten kautta Herra varjeli neitseellisyyttä ja osoitti sen suuren arvon. Muuan vanhus kertoi abba Paavalista, että tämä piti vapaasti käsissään käärmeitä ja skorpioneja ja repi ne kappaleiksi. Toiset veljet, nähtyään tämän, kysyivät häneltä: »Kuinka sinä saavutit sellaisen armon?» Vanhus vastasi: »Sille, joka on saavuttanut puhtauden, alistuvat kaikki, aivankuin Adammille muinoin paratiisissa, ennenkuin hän rikkoi Jumalan käskyn.»⁴¹ Neitseellinen puhtaus, selvästi kirkastaa Jumalan kuvan sielussa, alistaa ihmisessä olevan Jumalan täyteydelle villit eläimetkin. Abba Ammonista kerrotaan, että hän omasi siinä määrin viattomuuden häveliäisyyden, että, kun hänen täytyi opetuslapsensa Teodoroksen kanssa ylittää joki, hän käski ensin oppilastaan siirtymään kauemmaksi, mutta kun itse, hävetessään paljastaa ruumistaan, ajatteli, kuinka piti

menetellä, niin hänet ylikuonnollisesti, hänen itsensä sitä huomaamatta siirrettiin toiselle puolelle jokea.⁴²

Ylistäen neitseellisyyttä täällä maan päällä monin eri ihmien Herra valmisti sille suuren palkan myös taivaassa. P. Cyprianos sanoo tästä näin: »Jeesus Kristus sanoessaan, että Isän kodissa on monta sijaa, osoittaa tällä kodissaan olevia parhaimpia sijoja: te (neitseelliset) etsitte juuri noita parhaimpia sijoja ja riistämällä itsestänne lihalliset halunne, te saatte taivaassa suuremman armon palkan.»⁴³ »Meitä (neitseellisiä) odottaa enkelien osa, kirkas valo ja, mikä on autuuden korkein aste, taivaallisen Yljän (Kristuksen) seura», huudahtaa J. Krysostomos.⁴⁴

Ja salaisuuksien näkijä, avioton Johannes Teologi kuvaa neitseellisten palkkiota tulevassa elämässä seuraavasti: »Ja minä näin, ja katso, Karitsa seiso i Siionin vuorella, ja hänen kanssaan 144,000, joiden otsaan oli kirjoitettu hänen nimensä ja hänen Isänsä nimi. Ja minä kuulin äänen taivaasta ikäänkuin paljojen vesien kohinan ja ikäänkuin kovan ukkosen jyrinän ja ääni, jonka kuulin, oli ikäänkuin kanteleensoittajan, kun ne soittavat kanteleillaan. Ja he veisasivat uutta virttä valtaistuimen edessä; eikä kukaan voinut oppia sitä virttä, paitsi ne 144,000, jotka ovat ostetut maasta. Nämä ovat ne, jotka eivät ole saastuttaneet itseään naisten kanssa; sillä he ovat niinkuin neitsyitä. Nämä ovat ne, jotka seuraavat Karitsaa mihin ikinä Hän meneekin. Nämä ovat ostetut ihmisistä esikoksi Jumalalle ja Karitsalle.» Ilm. 14: 1—4).

KIRJALLISUUTTA JA SELITYKSIÄ.

1. Pyhien isien teokset; venäläinen käännös; kustantanut Moskovan Hengellinen Akademia. 1 luku, 3 kirja »Kristillisistä neitseistä».
2. Krist. Luk. v. 1827, XXVIII osa, 38 sivu, 43 luku.
3. Opetus 2 Tim. kirja neitseellisyydestä, 5 luku.
4. Klimakos, sivu 15, lehti 72, 73, vuoden 1836 painos.
5. Pyhien elämäkerrasto, 21 p. heinäk.
6. Klimakos, 15 porras.
7. Hieron. Epist. XXII ad. Erstoch.
8. Gregorius Teologin teokset V os., 56 sivu.

KRISTILLINEN ASKETISMI USKONNOLLISELTA KANNALTA KATSOTTUNA.

(Jatkoa edelliseen numeroon.)

Itämaisen munkkilaisuuden historia kaikkine muotoineen, luostareineen, kilvoittelijoineen ja lahkoineen, hyveineen ja paheineen on paljon suppeampi kuin länsimaisen munkkilaisuuden, jota tässä ryhdymme tarkastelemaan. Sen aineisto jo yksin keskiajan osalle on paisunut niin laajaksi, että on hyvin vaikea näissä puitteissa tehdä siitä tarkempaa selkoa. On tyydyttävä antamaan vain yleispiirteinen käsitys.

Ennenkuin ryhdymme siihen, on meidän vielä huomautettava, että paitsi itä- ja länsimaista kristillistä munkkilaisuutta, oli samaan aikaan askeesia muuallakin koko silloin tunnetussa maailmassa, mutta ne eivät herättäneet niin paljon huomiota kuin varsinkin länsimainen munkkilaisuus.

Kuten edellä on kerrottu, oli länsimaillakin askeesi jo tunnettu pakanallisessa muodossa (pontifex maximus, Jupiterin pappi, Vestan papittaret). Mutta kristillinen askeesi on tullut länsimaihin 4. v.sadalla Aleksandriasta käsin kirkkoisä Athanasioksen välityksellä. Kirkkoisä Hieronymoksella on myös huomattava osuus munkkilaisuuden levittäjänä täällä. Muita länsimaisia askeesin edustajia ovat Augustinus ja Ambrosius, Milanon piispa.

Myöskin naisyhdyksuntia ilmestyi täällä samoihin aikoihin.¹⁾

Ensin munkkilaisuus sai jalansijaa Roomassa Athanasioksen välityksellä. Sitten se levisi Ylä-Italiaan, jossa Ambrosius Milanolainen toimi. Pian se kulkeutui myös Ala-Italiaan, Välimeren saarille, Espanjaan, Galliaan, Saksaan ja Pohjois-Afrikkaan.

¹⁾ Zöckler m.t.s. 327.

Alussa täälläkin noudatettiin samoja sääntöjä ja samantyyppistä elämäntapaa kuin itämailla, mutta kohta alkoi näkyä niissäkin länsimaista tuntua. Kokonaan toisissa ulkonaisissa olosuhteissa tehdyt säännöt eivät näyttäneet soveltuvan länsimaihin, ja siksi osoittautui välttämättömäksi uusien luostarisääntöjen aikaansaaminen sekä mies- että naisyhdyksuntia varten. Tämä tapahtui kuitenkin vanhojen itämaisten, Pakomioksen ja Bas. Suuren sääntöjen pohjalla. Uusien sääntöjen laatijoista mainittakoon Athanasios, Cassianus, Honoratus, Kesarius ja Augustinus, joka on laatinut säännöt myös naisluostareja varten.

Huomaamme, että vaikka munkkilaisuuden perustajana länsimailla pidetäänkin vasta Benediktus Nursialaista 6. v.-sadalla, on sitä ollut siellä jo ennen häntä, joskaan se ei siihen asti ole näytellyt huomattavaa osaa.

Vasta Benediktuksen on onnistunut saattaa munkkilaisuus järjestelmälliselle ja määrätietoiselle pohjalle. Hän itse perusti v. 529 Pohjois-Italiaan Monte Cassinon luostarin, joka uusine sääntöineen tulikin länsimaiseksi malliluostariksi. Näistä säännöistä ilmenee se länsimaisen munkkilaisuuden selvä tunnusmerkki, että toiminta on kokonaan suunnattu ulospäin. Jumalan valtakunnan toteuttaminen maan päällä oli sen tunnuslauseena. Niinpä Benediktuksen säännöissä erikoisesti kehoitetaan tekemään rakkaudentöitä ja toimimaan kaikilla elämän aloilla. Ruumiillinen työkin näytteli suurta osaa. Munkit kuivasivat soita, raivasivat peltoja ja viljelivät maata.¹⁾ Benediktus laajensi Basileioksen sääntöjä, mitä tulee käytännölliseen puoleen. Benediktus ei laiminlyönyt munkille ensiluokkaisen tärkeätä mietiskelyäkin. Toimitettiin yhteisiä vigilioita eli yövartioita, mutta jokainen sai myöskin itsekseen pitää hartaushetkiä, tarvitsematta mennä kirkkoon. Jos väsymyksestä ei jaksanut yöjumalanpalvelukseen ottaa osaa, niin sai mennä levollekin.²⁾ Muuten vaadittiin ehdottomaa kuuliaisuutta, mikä on yhteydessä benediktiinille omi-

¹⁾ Heiler: m.t.s. 459.

²⁾ Zöckler, m.t.s. 367.

naisen ankaran auktoriteettitunteen kanssa. Benediktiimeille on myös taipumus klassillisuuteen s. o. kunnioitukseen menneisyyttä kohtaan. Heidän elämänsä on klassillinen vita monastica. Arvokkuus, kohtuullisuus, henkinen raittius, suvaitsevaisuus ja — aristokraattisuus¹⁾ — siinä ovat benediktiinien klassilliset piirteet.

Erikoisen merkityksen munkkilaisuus saa Gregorios Suuren noustua paavinistuimelle v. 590. Tämä tahtoi tehdä kirkon riippumattomaksi maallisesta vallasta käyttäen apunaan munkkilaisuutta.²⁾ Munkit, ollen jyrkkänä vastakohdantana kaikelle maalliselle vallalle, tehden sekä ruumiillista että henkistä työtä ja vaeltaen paikasta toiseen, olivatkin tähän tarkoitukseen sopivin välikappale. Tämän oli jo aikaisemmin oivaltanut entinen oppinut valtioministeri, sittemmin elämään kyllästyneenä munkiksi vihkiytynyt Cassiodorus (490—585), joka perusti oman luostarinsa, jossa alkoi harrastaa ennen kaikkea valistustyötä.³⁾ Pian levisi benediktiiniläinen munkisto yli länsimaiden, harjoittaen luostarikoulujen muodossa voimakasta valistustyötä kansan keskuudessa.

Munkkien tuleminen kirkon palvelukseen, jota ei lähinnä Benediktus tarkoittanut luostaria perustaessaan⁴⁾, merkitsi munkkilaisuuden maallistumista. Luostarit joutuivat piispojen, jopa joskus maallikkojenkin vallan alle. Tämä puolestaan uhkasi kirkon häviötä valtataistelussa valtiota vastaan.

Mutta nyt nousee Ranskassa, jossa kirkko oli erikoisen maallistunut, viisaitten ruhtinasten ja piispojen tukemana uusi veljestö, joka saattaa munkkilaisuuden entiseen arvoonsa. Tämä 10. vuosisadalla perustettu Cluny'n luostari (oikeastaan kongregaatio), alkaa jyrkästi vaatia benediktiiniläis-sääntöihin palaamista. Jo ennen tätä oli joitakin muita veljestöjä, jotka vaativat palaamista Monte Cassinon ankariin sääntöihin, mutta Cluny'n kongregaatio oli niistä vaikuttavin.

¹⁾ Heiler mainitussa teoksessaan sanoo bien nimittäneen itseään erotetuiksi kristillisiksi veljiksi (s. 462).

²⁾ Harnack: Das Mönchtum s. 32.

³⁾ Monro: Istorija Pedagogiki — (Kasvatusopin historia) s. 258.

⁴⁾ Harnack: Das Mönchtum s. 32.

Paavi Gregorius VII:n (1073—85) tultua Pietarin istuimelle alkoivat cluny'läisten pyrkimykset tulla parhaiten näkyviin. Tämä otti tehtäväkseen paavinvallan kohottamisen, johon tietysti myöskin käytti munkkilaisuuden apua. Hän alkoi antaa munkkilaisuudelle erikoista arvoa. Entinen luostarikuri palautettiin. Munkkipapistolle tuli suurempi valta kuin maallikkopapistolle, ja ennen pitkää Gregorius VII sai aikaan määräyksen, jonka mukaan kaikkien pappien tuli olla naimattomia. Munkkilaisuutta hän piti yläpuolella ruhtinasten ja kansallisuuksien¹⁾, koska vain siten oli mahdollinen valtaan pääsy, munkkilaisuudella kun oli niin suuri arvo- ja vaikutusvalta, varsinkin cluny'läisten reformien jälkeen. Kirkon ja valtion eroaminen toisistaan oli etupäässä juuri viimeksimainitun veljestön ansiota²⁾. Gregorius VII itse munkkina osasi käyttää hyväkseen maailmaa kieltävää munkkilaisuusaatetta, johtaakseen siten helpommin koko maailmaa hallitsevaa kirkkoa.³⁾ Keskiajan alkupuolella näet valitsi n.s. kristillinen valtiokäsitys, jonka mukaan Jumalan valtakunta piti toteuttaa maan päällä, kaikkeen yhteiskunnalliseen elämään piti sovelluttaa kristinoppia. Keskiajan kirkko yhdisti roomalais-kreikkalaisen valtiokäsityksen ja munkkilaisuuden maailmaa vierovan katsantokannan. Se antoi valtiolle olemassaolon oikeuden, mutta piti kirkkoa etuoikeutetummassa asemassa. Tällainen käsitys ilmenee jo Augustinuksella, jonka mukaan maallinen valtio on välttämätön paha kirkkovaltion toteutumiseksi.⁴⁾ Varsinkin skolastiikan aikakaudella 9—14. vuosisadalla, jolloin tieteellinen ja yleensä valistustyö saa mitä suurimman merkityksen, perustellaan tieteellisesti kirkon ylivaltaa valtion suhteen. Sattuvasti verrataan kirkkoa aurinkoon ja valtiota kuuhun, joka

¹⁾ Zöckler: A. u. M. ss. 394—397.

²⁾ Cicken: M.t. s. 329.

³⁾ Harnack: Das Mönchtum s. 34.

⁴⁾ Harnack: Das Mönchtum s. 36.

⁵⁾ Vorländer: Vanhan ajan ja keskiajan filosofian hist. s. 263; Wundt: Ethik I, s. 357.

saa valonsa edelliseltä.¹⁾ Kun munkkilaisuutta pidettiin kristillisen elämän ihanteena, on selvää, että koko kirkko joutui keskiajaksi munkkipapiston, lähinnä paavin johtoon.²⁾

Cluny'n luostarin onnistuttua kohottaa munkkilaisuus näin korkeaan asemaan, syntyi useita uusia samansuuntaisia veljestöjä. Sellaisia olivat m.m. kartusiaanit, premonstratilaiset, karmeliitit, gilbertiläiset ja kaikkein huomattavin, sistersiläiset 12. vuosisadalla. Viimeksimainitut, jotka myöskin sisaruostareineen muodostavat kongregaation, noudattavat paljon ankarampaa elämäntapaa kuin cluny'läiset.³⁾ Saattoipa ankaruus johtaa aina kidutuksiin asti. Pidettiin lujasti kiinni ulkonaisesta hurskauselämästä. Henki oli melkein kokonaan kuollut. Skolastiikan kuivasta tieteilemisestä, ankarasta kurista ja munkkilaisuuden kasvavasta vallasta johtui, että syntyi *riitoja oppineiden välillä*. Munkkilaiselämä jäykistyi kankeisiin sääntöihin, ja vähitellen pääsi vallan mukana sittenkin maallistuminen jälleen oikeuksiinsa.

Tämän seurauksena syntyivät 13. v.-sadan fransiskaanien ja dominikaanien veljestöt, jotka voimakkaammin kuin ketkään muut sitä ennen vastustivat ulkonaista hurskautta^f ja pyrkivät alkukristillisyyden muotoihin. He tahtoivat elää vain Kristuksen kärsimyksissä ja pelastusvarmuudessa sekä pelastaa muitakin. Itsensä kiduttaminen ja vetäytyminen luostareihin ja rikkauksien omistaminen vaikkapa yhteisomaisuutena oli heistä jo loitolla kristillisyydestä. Siksi heillä ei ollut pysyvää asuinsijaa, vaan he vaeltelivat paikasta toiseen. Ei heillä ollut myöskään mitään omaisuutta, vaan he elättivät itseään kerjäämällä (siitä nimitys »kerjäläismunkit» l. »mendikaatit»). Muuten hekin omaksuivat askeettisen kantsantotavan, vaikkei heitä voi sanan varsinaisessa merkityksessä pitää askeetteina. Mutta kirkko osasi kerjäläismunkkejakin käyttää hyväkseen, ja nämä antautuivatkin kokonaan sen palvelukseen. Niinpä ne antoivat kirkolle miehiä sellaisia

¹⁾ Wundt: Ethik I, s. 357.

²⁾ Heiler: paavit olivat tavallisesti munkkeja; niinpä esim. Gregorios VII oli Marian luostarista ja Urbanus II Cluny'n kongregatiosta; m.t. s. 327.

³⁾ Zöckler: M.t. ss. 408—413.

kuin Tuomas Akvinolaisen, Bonaventuran, mestari Eckhartin, Johannes Duns Scotuksen y.m. Jo 9. v.-sadalla alkanut skolastiikan aika saavuttaa tällöin huippunsa. Kirkon maallista valtaa aletaan yhä pontevammin ja tieteellisemmin puolustaa valtiovallan kustannuksella. Tätä varten luotiin tieteellinen teologia, joka oli oikeastaan klassillista filosofiaa teologiseen muotoon puettuna.¹⁾ Tehtiin hyvin paljon tieteellistä työtä, jolla sinänsä on tietenkkin suuri merkitys, mutta jota oli käytetty väärin yksinomaan kirkon hyväksi. Filosofista oli tullut aneilla theologiae. Varsinkin dominikaanit levittivät tieteellistä teologiaa, tullen lopulta koko aikakauden teologian luojaiksi.²⁾ On luonnollista, että tänä tieteellisenä aikakautena, huolimatta siitä, että kaikki koettivat puhtaasti maallisenkin tieteen käyttöä samaan tarkoitukseen, kirkon palvelemiseksi, syntyi erimielisyyttä monissa asioissa — esim. kysymyksessä tahdon vapaudesta³⁾ oppineiden kesken. Tällä kertaa jäykistyi ankaraan dogmaattisuuteen. — Tämä on laskettava kuitenkin vain dominikaanien eikä fransiskaanien syyksi. Dominikaanithan taistelivat ankarasti kirkon puolesta kerettiläisiä vastaan teologisen spekulaaation ja saarnatoiminnan avulla, toimivatpa inkvisiittoreinakin.⁴⁾ Dominikaanien ja fransiskaanien välillä, vaikka ne muuten kulkevatkin käsikkäin, on se periaatteellinen ero, että edellinen kiinnittää huomionsa palavaan uskoon — josta sen kuiva oppineisuus —, jälkimmäinen taas Kristuksen seuraamiseen. Itse saksalainen dominikaanimunkki Eckhart koetti tosin vastustaa tuota kaavoittuneisuutta, mutta tuloksetta. Vielä kiivaammin vastustivat tuota thomismia fransiskaanit.⁵⁾ — Viimeksimainittu veljestö muodostaa oikein alkukristillismalisen yhdyskunnan. Sen perustaja Fransiskus Assisilainen oli samalla askeetti, munkki ja mystikko. Hän ei sallinut veljien kesken minkäänlaista arvojärjestystä, vaan johtajien tuli olla

¹⁾ W. Wundt, Ethik I s. 359.

²⁾ Tuomas Akvinolainen esim. oli dominikaani; Heiler m.t. s. 465.

³⁾ Wundt, Ethik I s. 360.

⁴⁾ Wundt, Ethik I ss. 359—360.

⁵⁾ Heiler, m.t. s. 464.

veljien (fratres minores; »mineriitit») palvelijoita.¹⁾ He olivat vaeltavia veljiä, joiden tunnuslauseena oli paupertas, Humilitas ja karitas.²⁾ — Fransiskaanien keralla ilmestyi useita muita veljestöjä vastustamaan ajan vaarallista ilmiötä. Niistä mainittakoon itse Fransiskuksen perustama nunnakunta »klarissalaiset», puoleksi munkkiveljestö »tertiaarit», nykyisin kokonaan hävinnyt augustinolaismunkisto, Serviitti-veljeskunta y.m.

Jatkuu seuraavassa numerossa.

¹⁾ Heiler. m.t. s. 465.

²⁾ Heiler. m.t. s. 463.

KIRJALLISUUTTA.

Viime aikoina on suomenkielinen ortodoksinen teologinen ja yleensä uskonnollinen kirjallisuus osoittanut ilahduttavia merkkejä. Silloin tällöin ilmestyy uusi kirjanen, joista monet ovat Valamon luostarin julkaisuja. Tässä yhteydessä mainittakoon kirjallisuudestamme m.m.:

Nikolai von Arseniew, aikamme ortodoksisen teologian tunnetuimpia nimiä, on antanut luvan suomentaa syväsisällöiset teoksensa *Apostoli Paavalin uskonnollinen kokemus*, suom. A. Surakka, Sortavala 1939. *Itämainen kirkko*, suom. T. Repo, ilmestyy lähiaikoina Pyhän Sergein ja Hermanin Veljeskunnan kustantamana. Näiden hintaa ei ole vielä määrätty, mutta ne tulevat joka tapauksessa olemaan niin halvat, että jokainen voi ne hankkia itselleen, jos tahtoo asiaan syventyä.

Dimitri Rostovilainen, kuuluisa kilvoittelija, kirkonmies (metropoliitta) ja kirjailija sekä valistusaatteen ajaja Venäjällä, on kirjoittanut v. 1938 suomeksi ilmestyneen herättävän teoksen *Hengellisen elämän aakkoset*, 151 sivua, hinta nid. 15: —, sid. 20: — (Valamon luostarin julkaisuja).

Abba Doroteos, siveysopillinen ja psykologinen teos *Kaksitoista opetuspuhetta*, hinta 10: —.

